

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

לו.

עין משפט
ג'ר מצוה

א [מיי פ"ז מהל' שנת
הל' א טור א"ח סי' שאלן:
ע"ב ב ג מ"י פ"ז מהל'
עירובין הלכה טו
טו"ש א"ח סי' שאלן ספק
א וסי' פ"ז ספק ו'
ב ד ה ו מ"י שם הלכה
טו טור שו"ע א"ח סי'
שפ"ו ספק ט':

רבינו חננאל (המשך)

ומתני דריבא. ופשוטה
היא. רבא אחי בשלמא
התם העמד טמא על
חוקתו ואימור לא טבל.
שלא בתורה טבילתו
כהוה. אבל הכא מאי
אית לך למימר העמד
גברא על חוקתו ואימור
לא עירב הרי עירב. מאי
איכא? [למימר] שמה
מקושתה. לא אתי שמה
דחי ודאי. מקוה נמי אם
תאמר העמד מקוה על
חוקתו ואימור לא חסר.
איכא למימר הכי במקום
[שלא נמדדה] [שנמדדה].
אבל במקום [שנמדדה]
[שלא נמדדה] ונמצאת
חסירה היכי יכלת למימר
הכי. לפיכך קתני טמא.
ח"כ כיצד א"ר יוסי ספק
עירב כשר. עירב
בתרומה ספק נטמא
ספק לא נטמא וכן
בפירות טמא וספק
לא נדמעו. אבל עירב
בתרומה ספק נטמא
מבעוד יום ספק
משחשיכה ניטמא. וכן
בפירות ספק מבעוד יום
כ"ר. וזה ספק עירוב
כשר. היו לפניו שתי
כברות אחת טמאה ואחת
טהורה. ואמ' עירובי
בטהורה כל מקום שהיא.
ויאמ' אין לה מאיר בין
לר' יוסי אינו עירוב
ביעון סעודה הראויה
מבעוד יום וליכא. בעא
מיניה [רבא] מרב נחמן.
כבר זה היום חול ולמחר
קודש וא' עירובי בהן
מיהו. ופיש ליה קנה
עירוב מאי טע' בהר
יומיה שרינן ליה. פי'
הולכין אחו' על העירוב
[היום] קדש ולמחר חול
לא קנה עירובי מאי
טעמא בעת שעירב קודש
היתה. ואמרינן מאי
טעמא כל חדא וחדא
בהר יומיה שרינן ליה.
דבריו קיימין. ואם אמר
עירובי בה לא אמר כלום.
פי' טבול יום פוסל את
הטבול [א] מן הטבל
הטבול לתרומת מעשר
לא הוכיז עליו שם
תרומה מעשיו אלא
לכשתחשך. כשתחשך
וערב השמש נטוה הלגין
ותרומת מעשר שבו
טורה. א"ר אבא זאת
אומרת סוף היום. הוא
עירב שבת קונה עירוב.
דייק מדקתני אם אמר
עירובי בה לא אמר כלום
ש"מ טוה היום הוא
לפיכך לא אמר כלום.

הכא בשתי בתי עדים. ד' מאיר לית ליה אוקי תרי צדדי תרי
כו' אע"ג דכפרק שני דכמוצות (דף כ). אמרינן אוקי תרי
צדדי תרי ° אפילו דלאורייתא הכא שאני דהשתא ודאי טמאה היא:
אדרבה העמד מקוה על חוקתו. הוה מני לשנויי הרי חסר
לפינך דלאמר פר' קמא דנדה (דף כ):
אלא דלא מיירי הכא במקוה שנמדד
ונמצא חסר: **במקוה** שלא
נמדד. וא"ת והא רבי יוסי מטמא
אפילו טהרות אס נגע בהן ולענין
דאמרינן ליה זיל טבול אפילו ר"מ
מודה ° כדאמרינן גבי ספק טומאה
צדשות הרצים וא"כ אדרבה נימא
אוקי טהרות על חוקתן וי"ל דמספיקא
דרבנן כי הכא לא אמרינן זיל טבול
לרבי מאיר ופליגי אנצרא אי צעי
טבילה אצל טהרות מודה רבי יוסי
דלא מטמאין וכן איתא דמסכת
מקושת (פ"ג משנה ג) ° דקמתי ורבי
יוסי מטמא ° (ספק) לטמא טמא
לטמא אחרים טוהר:

אבל עירב בתרומה ספק טמאה
ספק טהורה. גוון שהיו צ'
ליצוין לפניו אחד היה תרומה טמאה
ואחד היה תרומה טהורה ועירב
צדדין מן דליכא חוקה כלל:
ספק נדמעו. נראה כפ"ה בלשון
שני נדמעו טבל צדדין ולא
כסתם דימוע שזה"ס אצל לשון
ראשון שפירש נדמעו תרומה צדדין
ואתא כסומכוס אין נראה דהא
קמתי דברייתא דמעבידן בתרומה
ודחק לומר דמיירי בתרומה לכהן:
מאי שוא. ולא תאמר והא רבא
גופיה קאמר בסמוך זאת
אומרת סוף היום קונה עירוב ואם
סוף היום קונה עירוב אמאי דרב
נחמן שפיר ואמאי קמיציעא ליה
מאי שאל ויש לומר דע"כ דרבא אית
ליה דתחלת היום קונה עירוב דהא
פסיק בריש צ"ה (דף ד): כרז דלאמר
ונלדה כנה אסורה צוה וטעמא דרב
משום כנה ומאן דאית ליה הכנה
סדר תחילת היום קונה עירוב
כדמוכח בפירקין (דף נח): ורבא דלאמר
זאת אומרת סוף היום קונה עירוב
אליצא דברייתא קאמר וליה לא ס"ל:

דאי
עירובו עירוב מאי שוא א"ל ° לבי תיכול עליה בורא דמלח' היום חול ולמחר
קדש מספיקא לא נחתא ליה קדושה היום קדש ולמחר חול מספיקא לא פקעא
ליה קדושתיה מיניה ° תנן התם ° לגין טבול יום שמלאו מן החבית של
מעשר טבל ואמר הרי זה תרומת מעשר לכשתחשך דבריו קיימין ואם אמר
עירובי לי בזה ° לא אמר כלום אמר רבא זאת אומרת סוף היום קונה עירוב
דאי

ניטמא ספק משחשיכה דמכשר ר' יוסי משום חוקה קמייתא: פירות. ספק מבעוד יום נתקנו ספק משחשיכה נוקמיניהו נמי אהוקה קמייתא
דטבל הוה וליפסול: נדמעו. חולין הוה מעיקרא מתוקנין ונפלה בהן תרומה ונדמעו והאי תנא סבר לה כסומכוס דלאמר (לעיל דף כו): אין מערבין
לישראל בתרומה הלך אס מצע"י נדמעו אע"ג דחיי לכהנים אין עירובו עירוב. ל"א נדמעו שנפל לתוכן טבל דלא חיי אפילו לכהן: עירובו לי
צטורה כל מקום שהיא. והניחום שתייהן יחד צוקף התחום. ובכרות של תרומה עסקינן דאי צדדין חולין טמאין מותרין הן דלאו כל אדם
אוכל חולין צטורה: דליכא טהרה: ודלית דשמה מצע"י נטמאת: או דילמא אפילו ר' יוסי. לא מכשר במתני' אלא משום דאי טהרה היא היא
יער לה היכא היא ואיזו היא סעודה ומשום ספק טומאה לא מיפסל דלאמר אוקמה חוקה: אצל כהן לא יעד. הי ניהו סעודתו: צעינן
סעודה הראויה מצע"י וליכא. ואין עירובו כלום דאפילו חמר גמל לא הוי דבשלמא מתני' סעודה הראויה הואי והשתא הוא דאימיליד זה
ספק: ככר זו כו'. אמר על ככר אחת צע"ש היום חול ולמחר יהא קדש ועירב שלוחו זה: מהו. הואיל וצין השמשות ספק הוא חיישינן
דילמא קודם קניית עירוב חל עליה הקדש ואין מערבין בהקדש או לא אמרינן הכי: היום ספא קדש ולמחר ספא חול. על מעות שיש לי
צבית מהו מי אמרינן כי מטא צין השמשות נפק ליה מקדושתיה וקנה עירוב או לא: ומאי שאל. הא צין השמשות ספיקא הוא מאי שאל הכא
לקולא והכא לתומרא: לני סיבול עלה בורא דמילחא. לכשתמדוד כור של מלח על דבר זה ותתנהו לי אומר לך טעמו: היום חול ולמחר
קדש. וצין השמשות דקניית עירוב ספיקא הוא ומספיקא לא תפקיה ממילתא קמייתא וכן סיפא: של מעשר. ראשון שהיה עדיין טבל
שלא הפריש היום ממנה תרומת מעשר והרי הוא צביתא צעדו טבל ואפילו לכהנים ולא חיי לעירוב ולגבי לגין טבול יום צעדו טבל לא
פסיל דטבול ויש מותר בנגיעה לחולין ולמעשר ואע"ג דפמיכה ציה תרומה שלא הורמה ואמר הרי זו צבלינן תרומת מעשר על הצבית
לכשתחשך ועירב שמשו שתהא כשרה לתרומה: דבריו קיימין. והתרומה טהורה: ואם אמר עירובו לי בגלגן זה לא אמר כלום. הואיל וכי
נטא צין השמשות אכתי טבל הוה: סוף היום. תחילת צין השמשות שהוה סוף היום של ע"ש: קונה עירוב. וסוף היום אכתי טבל הוה:

דאי
דקונה עירוב. והנה סוף היום טבל טבול לתרומת מעשר היה ואין מערבין בטבל

רבא אמר. גבי נגע בחד נמי אפילו יש שני כיתי עדים חלוקות אחת
אומרת קודם שנגע בו מת ואחת אומרת עכשיו מת הוה נמי ר"מ
מטהר ואפילו הכי לא תיקשי: **הסס** פרי חוקי. וינהו לטהר ומשום
הכי אזלינן לקולא דאוקי תרי צדדי תרי והעמד מת על חוקתו
ראשונה כל הלילה ומי הוה ועוד
העמד נוגע על חוקתו ראשונה
וטוהר היה: **הכא**. במתניתין חל
חוקה הוא דליכא למימר העמד
תרומה על חוקתה הלכך חל חוקה
לא מרעישן ספדי משום דאזלינן
לתומרא: קשיא דר' יוסי. דברייתא
דקמתי צסקפ טבל וצסקפ לא טבל
וצטומאה דרבנן אכל אולתין כו' ורבי
יוסי מטמא ומתני' קמתי ספק עירוב
כשר ואפילו תמוזין דרבנן תיקשי:
הואיל ויש לה עיקר מן הסורה. דיש
טומאה מן התורה ויש להחמיר צסקפ
טבילתה להכי אחמור רבנן אף צסקפ
טבילת טומאה דרבנן דלא לימי
לזולתי צסקפ טבילת טומאה
דאורייתא: שנה נמי דאורייתא היא.
אחמורין פריך למימר דתמוזין
דאורייתא וכו' עקיבא צמס' סוטה °
(דף ז): ומשני קסבר רבי יוסי
המוזין דרבנן. ומשום דלא לימו
לזולתי צסקפ דמלאכת שבת
ליכא למיגור דלא דמו מלאכות
לתמוזין אצל טומאות דמו להדדי:
דידיה. מחמיר אפילו צסקפ דרבנן
ומתניתין דרביה אצטולמוס היא:
העמד טמא על חוקתו. כוליה חוקה
לתומרא איכא לקולא ליכא אצל
מתני' איכא חוקה לקולא ולתומרא
העמד אדם על חוקת תמוז צינו
(א) ואמר לא עירב העמד תרומה על
חוקתה ועירב ודברנן לקולא אזלינן:
שלא נמדדה. מתחילתה ולא עמדה
צחקת כשרות: עירב בתרומה.
טהרה ונטמאת משחשיכה שס: ספק
מבעוד יום נטמא ספק משחשיכה
נטמא. אמרינן אוקמייה צין השמשות
אחוקה קמייתא וטהרה הואי
והשתא משחשיכה הוא דאיטמי:
וכן
בפירות. של טבל: ספק מבעוד יום
משחשיכה נפקו. ולא קנה עירוב
דמתן במתני' [לא]. אצל לא נטבול. ולקמן
פריך צהאי מה חוקת כשרות איכא
דמכשר רבי יוסי דהא איכא למימר
העמד טבל על חוקתו: ספק טמאה
ספק טהרה. דקודם שהשחשיכה שס
נולד לא ספק ולא היה שם חוקת
הכשר עירוב מעולם: מאי שאל
טהרה. דרישא ספק מבעוד יום

גבי קסבר ר"י תחומין
דרבנן. עיין גמרא אש"י
ספ"ק דעירובין:
תוב"ד ר"ה האב. אפי'
בדאורייתא. ק"ל הסס
אמרינן קן לענין ממון
דמדאורייתא צמאת מרי
ומרי אוקי אחוקה אצל
צלסורי הא אמרינן היי
ומרי ספיקא דרבנן אית
דרבנן התמירו דלא לול
עירב צמח חוקה. ופי'
כמותות דו: צמס' שס
הכא צמתייה דרבנן גס
צמתי ומרי אוקמי אחוקה
דבסיבוי סמונא דשס
ומירלו דמ"מ תחומין
דאורייתא. ודביהה האוק'
דלפי' דאורייתא דלפי'
אחוקה צ"ע גס הא מלא
דשעממא הכא רבה ומי
דסי' צמתייה דף לא. ופי'
ומרי ספק דאורייתא
דמדאורייתא לא אמרינן
אוקי אחוקה א"ע:
ד"ה במקוה וכו'
דבאמרינן גבי ספק
בטמאה ברה"ה. עי' ע"ז
דף לו ע"ג: בא"ד דקתני
וה"ה סמכא וספיקא
ליטמא בטמא לטמא שפיק'
צמתי אומר לו דבר שהוא
צמתי טומאה לעולם הוא
מחוקתו עד שידע שהוא
טוהר אצל ספק לטמא
ולטמא טוהר כפ"ז:

לכי תיכול עליה חורא
דמלחא. כגזימותא אהרי
ליה כשתמדוד לו כור של
מלח אומר לך טעמו לא
דבר [שבת ד]. ובש"י חולין
יב וק"ב: לשנא אחתייה
לכשתלכל עליה כור של
מלח לא מולד להשומעין זו
לו [שבת ד].

הגהות הב"ח

(א) גבי ואיכתי אהרא
לא קשיא הא דרידי:
(ב) ר"ש: ד"ה שנת נמי
וכי צמס' סוטה. ר"ב דף
כו: ונגמ' שס דף ל ע"ג:
(ג) ד"ה העמד טמא וכו'
תמוז צינו ואימור לא:

גליון הש"ס

גבי קסבר ר"י תחומין
דרבנן. עיין גמרא אש"י
ספ"ק דעירובין:
תוב"ד ר"ה האב. אפי'
בדאורייתא. ק"ל הסס
אמרינן קן לענין ממון
דמדאורייתא צמאת מרי
ומרי אוקי אחוקה אצל
צלסורי הא אמרינן היי
ומרי ספיקא דרבנן אית
דרבנן התמירו דלא לול
עירב צמח חוקה. ופי'
כמותות דו: צמס' שס
הכא צמתייה דרבנן גס
צמתי ומרי אוקמי אחוקה
דבסיבוי סמונא דשס
ומירלו דמ"מ תחומין
דאורייתא. ודביהה האוק'
דלפי' דאורייתא דלפי'
אחוקה צ"ע גס הא מלא
דשעממא הכא רבה ומי
דסי' צמתייה דף לא. ופי'
ומרי ספק דאורייתא
דמדאורייתא לא אמרינן
אוקי אחוקה א"ע:
ד"ה במקוה וכו'
דבאמרינן גבי ספק
בטמאה ברה"ה. עי' ע"ז
דף לו ע"ג: בא"ד דקתני
וה"ה סמכא וספיקא
ליטמא בטמא לטמא שפיק'
צמתי אומר לו דבר שהוא
צמתי טומאה לעולם הוא
מחוקתו עד שידע שהוא
טוהר אצל ספק לטמא
ולטמא טוהר כפ"ז:

מוסף רש"י

לכי תיכול עליה חורא
דמלחא. כגזימותא אהרי
ליה כשתמדוד לו כור של
מלח אומר לך טעמו לא
דבר [שבת ד]. ובש"י חולין
יב וק"ב: לשנא אחתייה
לכשתלכל עליה כור של
מלח לא מולד להשומעין זו
לו [שבת ד].

רבינו חננאל

ופריך רבא פירוק אחר.
התם תרי חוקי לקולא.
חדא העמד חי על חוקתו
ואימור לא היה מת אותה
שעה שנגע בו. שניה
העמד טוהר על חוקתו
ואימור לא נטמא. °
[וחכא] אמרינן ספיקו
טמא. דאדרבה העמד
גברא על חוקתו ואימור
לא ביטוריה
הראויה. קשיא דר' יוסי
אדרי יוסי. הכא במתני'
קתני עירב [כשר]
והתם בבבבבבב קתני ספק
טמאה [כשר] [טמא].
ורקנינן שאני טמאה
דאפילו טמאה קלה היא
לה עיקר מן התורה. לפיכך א"ר יוסי אפילו ספיקא טמא. אבל בעירוב תחומין דרבנן נגהו. אי [בעית] תימא הא ידירה

(א) נראה דספק ר"ל וי"ל והכא חל חוקה לקולא דהעמד תרומה על חוקתה ואימור לא נטמאת ולכן אמרינן כו'. ונראה דל"ל מאי איכא למימר שמה נטמא מבעוד יום לא אתי שמה ומולא מירי ודאי.